

37774

8° 64.

OBNARODIMO ŠE NEKAJ

DODATEK RAZPRAVI:

„ČUVAJMO SVOJE PRASTARINE“

OBJAVIL

M. A. ЛАМУРСКИЙ.

Karel Urvanec

V TRSTU

Tiskom i nakladaj Dolenčeve pečatnje.

1896.

37774

Ponatis iz „Edinosti“.

Zaglavek.

Kdor koli prebere te beležke, blagovoli se spomniti sl.
naše bratovščine

„св. Кирилла инъ Метода“.

Tko istinu gude, gudalom ga po prstima biju.
Srbska narodna prislovica.

Razpravoј: „Čuvajmo svoje prastarine“ nisem prošel povsod blagopoločno. Prav malo sem ugodil ž njoj ljubljanskim pismoukom, živečim v okrutnem oblasti gorenjščine, v katerej cvete tako zvano „bomkanje“,*) ki bije nam zapadnim Slovencem še neprijetnejše na ušesa, nego ubiti glasovi razpoklih zvonov.

Radujem se sicer, da se je vnelo o mojej razpravi živahno pravdanje, ker ono nam pojmove bistri in razbistri, a vendarle ni bilo lepo, da se je oglasil zoper njo, ne umerjeno, temuč nekako šopirno in nenavistno urednik „Dom in Sveta“, veleučeni gosp. dr. Fr. Lampe. On nam piše za slavno bratovščino „sv. Mohorja v Celovci“ lepo knjigo „Zgodbe svetega pisma“. Ni je knjige, ki bi tako živo delovala na priprosti naš narod, kakor delujeta katekizis in sveto pismo. Vsak ro-

---

*) Upotrebljavanje dovršnika s pomožnikom biti v izražanje bodočnosti, na pr. bom prišel (vmesto: pridem), jutri bom izpil polič vina (vmesto: jutri izpijem polič vina) itd.

doljub želi torej, da taka knjiga ne zastari prezgoda in da bodi tudi slovnično dovršeno delo, pisano v pristnej slovanskej slovenščini. Odnosna moja приметba v omenjeni razpravi, naj bi preosveščeni gosp. pisatelj nadaljeval in dovršil vso knjigo v takošnem jeziku, v kakoršnem jo je pisati začel, rekše brezi nenaravnega sedanjega minolnika in brezi neskladnega bomkanja, bila je tako blagohotna, da blagohotnejša biti ni mogla. In vendarle je spekla veleučenega gosp. pisatelja tako v živo, da me je prožnoj rozgoj ošvrca in ošvigal. Tega se pa nisem vstrašil prav nič, ker sem za srečo trnov skoz in skoz in črez in črez po vsej polti in ker vem, da od tega šviganja in švrca ne bo bolelo ta bart mene, nego da bo bolelo samo gospoda pisatelja; le zato pa, da se razsejana tujejedna rastlina še bolj ne razplodi, nemogo molčati na neprikladne njegove besede.

Vsa moja razprava vrti se o našem glagolu in sicer le v glavnih potezah. Vse drugo v njej, kar sem namreč navedel o obćeslovanskih slovničnih oblikah, v našem narodu še semtertja živočih in o krivem rabljenji nekaterih besed, prosta je pri-tiklina, čeprav ne neumestna, ki mi je, tako rekši, kar nevedoma narastla pod jezikom.

I kaj sem napisal neki groznega o glagolu? Prav nič družega, dragi prijatelj! nego to, da misli, govôri in piši naravno, da pri-

poveduj torej stvari, ki so minole, minolnikom, stvari, ki se sedaj godé, sedanjikom, stvari, ki se bodo še le godile, ali, ki se še le dogodé, pa bodočnikom. Tu sem pa povdarjal, da izraža, tem načelom dosledno, ves čiharni slovanski narod, kar koli ga žive na neizmerimem prostoru od italjanskih ravnin do severnega in vstočnega okeana,

a) minoli čas: dovršnim, nedovršnim in ponavljalnim glagolom, vedno pa v spremstvu pomožnika biti, na pr. Šojanci so potolkli Italijane, Kubanci so se dolgo upirali Španjcem, letos so bruševali Kurdi svoje meče;

b) sedanji čas: nedovršnikom, na pr. Italijani pošiljajo novo vojsko (armado) v Afriko, domogatelj (streber) biva sovražen;

c) bodoči čas pa: ali nedovršnikom s pomožnikom biti, ali pa dovršnikom brezi le tega pomožnika, na pr. Italijani bodo se še dolgo vojskovali v Afriki, a koncem koncev le nič neoprave; — pa sem tudi navedel in te svoje navedbe podkrepil raznimi primeri iz vseh slovanskih narečij, da grešimo*) zoper te resnice, ki so tako neoborive, kakor je neoborivo vsemožno slovanstvo, na tri načine, ko nam služi namreč:

a) pregostokrat tako zvaní praesens historicum, ali sedanji minolnik,

---

*) Grešiti je na slovenskem zapadu nedovršnik. Kakor dovršnik slove: zagrešiti, pregrešiti, zgrešiti itd.

b) dovršnik, ki sedanjega pomena nima, v izražanje sedanjosti,

c) v izražanje bodočnosti pa, ali dovršnik s pomožnikom biti, ali pa nedovršnik brezi le tega pomožnika.

Mislim, da je vsaj ta del moje razprave jasen. Kdor me je hotel razumeti, me je razumel; a vendarle pisal je prečastni gosp. dr. Fr. Lampe: „Vsakomur se ne posreči to, kar namerja storiti: tudi našemu pisatelju se ni vse posrečilo. Ker je nekatera pravila, nekatere zahteve izrekel splošno, ne glede na to, ali so res trdna pravila za slovenski jezik, ali so sami nasveti, pač ne bo mnogo uspehov iz te knjige.“ Razgrevši se pa, da sem pohvalno omenil v navedenej svojej razpravi „Slovanski Svet“, „Edinost“, „Sočo“ in „Primorca“ in pristavil, da pišo drugi naši vestniki*) večkrat tako slovenščino, ki ni drugo, nego nemščina, pokrita slovenskimi besedami, (kar sem tudi raznimi primeri jasno dokazal) in mislé si menda, kaj se boš vrival literarni ti suhonja v književne naše stvari, zagodel mi je v odpotnico: „kaže pa ta vzgled, kaj lahko piše in govori mož, ako ravna celó v znanstvu pristransko“.

„Privlekateljno“ to odpotnico pošiljam preosveščenemu gospodu glasotvorcu nazaj takošno, kakoršno

---

*) Razumevajo se politiški, čemur ni se nikakor ne čuditi, saj jim služe v delu ponajveč nemški listi.

mi jo je zagodel v „bogabojaznennoe nazidateljstvo“, saj se sodi sama s seboj.

Gmotnih koristij od svoje razprave, doduše, nisem imel, ker sem sam pokril vse troške za tiskanje, vezanje in za razpošiljanje knjižic na razne strani. Kdor jo je pa pazno prebral, blagovoljno se je spomnil, menoj izpodbujen, prekoristne naše bratovščine „sv. Kirila in Metoda“ in srce mi je plapolalo od radosti, ko so jej v to svrho prihajali lepi darovi, po dve, po tri, po pet, po deset grivenj (koron) in enkrat celó darilo dvajset grivenj, le to iz rok dičnega našega starine gospoda Luke Svetca. I to je uspeh in ž njim mi je povse udovljjetvorjeno za ves moj trud in za vse troške in ne glede na razne zahvale, ki sem jih položil za to od raznih strani.

A ne samo gmoten, nego tudi duševen uspeh dosegel sem svojoj knjižicoj, da smelo trdim, da je ona, dasi drobna, slovanskej književnej vzajemnosti uže več koristila, nego razni letniki ljubljanskega „Dom in Sveta“.

Za omenjeno svojo razpravo položil sem vse polno ustnih in pismenih priznanj od raznih mož ne samo iz vseh slovanskih pokrajin, nego tudi iz družih slovanskih krajev, v katerih so mi izražali svoje zadovoljstvo, da sem opozoril svoje rojake na neslovansko upotrebljavanje našega glagola. Med vsemi temi priznanji vzradovalo me

je izlasti ono od bivšega mi profesorja, velezaslužnega našega pisatelja, monsignora Andreja Marušiča, častnega kanonika v Gorici, ki slove med drugim tako-le: „Čudno je, kako se dva človeka v kateri reči vjemata, dasi se nista o njej nikdar pogovarjala. To misel mi je vsilila vaša precenjena knjižica, s katero ste me počastili. Veliko ste pre-mišljevali o milem našem jeziku samem na sebi, oziraje se na priprostih ljudi govoricu po eni, po drugi strani pa na druga slovanska narečja. Sprožili ste pa take reči v svoji knjižici, o katerih naši pisci narveč grešé. Kako naši časniki pišejo, to je večno sablazen, in obžalovati je naj bolj to, da prav časniki tako slabo pišejo, časniki, iz katerih zajema izlasti mladina vso modrost. Razpravljanje v brošurici „Čuvajmo svoje prastarine“ je malo da ne vse v mojem zmislu pisano, samo na strani 56. mi ne v-gajajo oblike „opr a ščati“, „osvob a jati“, „ogr a čati“ itd. Kar se tiče osvob a jati, mislim, da to ne gre. „O“ se spremeni v „a“ samo, kedar je globoki „o“ na pr. g ô jiti-gajati, h ô diti-hajati, ne pa, kedar je visoki „ó“ (o/u) na pr. „b ó di (svoj bode), ergo: osvob ó jati, obs ó jati; ne zagot a vljati, ampak zagot o vljati; pon ô viti pa pon a vljati. *)

*) Menda ima v tem oziru prav veleučeni gosp. pisatelj, a jaz nisem pozvan, ri da bi odobril, ni da bi ovrgel

Presrčna hvala vam, da ste narod opozorili na napake v sedanji pisavi, pa tudi za to, da ste mi blagovoljno poslali mikavni svoj opis“.

To je, Bog i Bogme ! priznanje, ki se ne pobira vsak dan na ploščadi !

Vsa ta razna priznanja pridržal bi lahko za-se, ker se tičo le moje osebe, glavna stvar je, da ne greše več politični naši vestniki tako grozno in strašno, kakor so greševali, predno je moja knjižica prišla na vidik. Od onih dob nisem namreč nikder več bral, da je na pr. živinski zdravnik šel v to ali ono vas, da je bil usmrčen v Budimu svinjski trgovec Veliković, nego bral sem, da je zdravnik za živino, ali da je živino zdravnik šel v to ali ono vas, da je bil usmrčen v Budimu Veliković, trgovec svinjami, ali: kupec za svinje, ali: usmrčen je bil V., ki je trgoval svinjami, ali da je bil usmrčen praščar Veliković itd., in

ta njegov nauk. V svojej razpravi sem le konstatoval. da živo še vse one oblike v narodu, tako o slobajati med ogerskimi, oprasčati med ogerskimi in hrvaškimi Slovenci (kajkavci), ki mole vsak dan: „oprosti nam naše dugi, kako i mi oprasčamo svojim dužnikom“, — tako ogracati med isterskimi Slovenci in Hrvati in pred menoj je rekel Slovenec iz Rakitovca, ko ga je neki sosed tožil za tri goldinarje: „Kaj, jaz da ti platim tri fiorini, nisem ti li ogracal (osipal) carevico (turšico) tri dni?“, pozavati pa med hrvaškimi Slovenci in našimi Gorjani. Vsi ti glagoli vsprejeti so tudi v teh oblikah v epohalni Pleteršnikov slovensko-nemški slovar in tako so položile tudi te oblike grajanske svoje pravice.

isto tako nisem naletel nikder več na takole nemško slovenščino: „Varščino je položiti pri s posebnimi propisi naznanjenih blagajnicah v gotovini, ali v n a pokaznika glasečih se državnih obveznicah“, — pač pa na tako: „Varščino je položiti v blagajnice, s posebnimi propisi naznanjene, v gotovini, ali v državnih obveznicah, glasečih se na pokaznika“.

Sedanji minolnik gubi se v naših časnikih dan na dan, na nedovršnik brez pomožnika. b i t i v izražanje bodočnosti, naletiš v njih le malokedaj več in raba dovršnika brez navedenega pomožnika v izražanje bodočnosti širi se od dne do dne ter bliža v tem oziru narodnej živej govoric, češčini, poljščini, ruščini in hrvaščini (vsaj čakavščini). Tako sem bral med drugimi sestavki, v tem oziru pravilno pisanimi, v št. 275. „Slov. Naroda“ od 1895. leta: „Ogerski min. predsednik Banffy, kateremu so padec prorokovali večkrat že konservativci, še nikakor ne misli odstopiti. Govorilo se je, da Banffy o d s t o p i, ko se d o v r š e cerkveno politične reforme. Te so se dovršile, a ministerski predsednik je pa v liberalnem klubu naznanil i novo nalogo, katere se l o t i njegova vlada. namreč reforme uprave. Po novem letu p r e d l o ž i zbornici nekatere dotične predloge, pred vsem načrt zakona o upravnem sodišči“, v šte. 276 „Slovenca“ od istega leta pa: „Državni poslanci

iz kmečkih občin se snidejo v kratkem na skupno posvetovanje, da se pouče o željah in potrebah poljedelcev povodom obnovitve pogodbe z Ogersko“ itd.

Tega nekedaj ni bilo! In vrli naš „Ljubljanski Zvon“, ki je še prinašal na platnicah 10. in 11. svojega snopiča od 1895. leta narodno pripoved: „O fantu, ki je ovce pasel“ prav v takošnej slovenščini, kakoršna se nikder ne govori in kakoršne ne bi smeli pisati, prinesel je med drugim v dvanajstej svojej številki od istega leta ne samo razkaz: „Groga“ od 715. do 736. in od 738. do 744. strani, nego tudi svoj program za 1896. leto tako pisano, kakor da bi mu jaz kazalcem svojim na strani stal.*)

*) Le tako dalje, vrli „Ljubljanski Zvone“. Prebravši znamenito razpravo dičnega našega starine, preosveščenega otca Ladislava: „Priložaj sedanjega časa“, obnarodovano „Slovenskim Glasnikom“ v št. 89. in 134. od 1862. leta, otreseš se popolnoma i tujepasnega prislovnega deležja na „č“ — (saj je prislovni tak deležnik na „č“ u nas. kakor je tudi v poljščini in ruščini, prav za prav le pridevnik) — in tvoja pisava bode uzorom marsikakemu drugemu listu. Prinašaj krepke, nravno zdrave povesti iz domačega življenja za mladino, oziraj se, kakor do sedaj, na vse posestrinske slovanske zemlje, a ne pozabi razveseliti vsaj ogni tanto una volta, kakor nisi ni dosedaj pozabljal, i starejših svojih štovateljev znanstvenoj kakoj monografijoj. kakoršne so bile na pr. Fran Levstikove, ali uže imenovana našega otca Ladislava, ali veleučenega družega našega otca Stanislava, ali sedanjega urednika tvojega itd., prinesi nam na pr. kako razpravo v besedah: k a k o r, k o, k o t, n e g o, n o, o d itd., da ne bomo brali vsak dan v raznih naših listih takih le nepravilnostij: „Sosedov sin je tako

Take hvale dostojen je za vabilo na naročbo tudi poslednji list krepkega našega „Slovenskega pravnika“.

velik ko naš (vmesto: kakor), — na Hrvaškem vlada v marsikakem oziru še večji nered, kakor na Ogerskem (vmesto: nego), — če dokazuje „Slovenec“, da smo še hujši kakor framazoni (vmesto: nego framazoni, ali pa: od framazonov), nas to prav nič ne briga, — c. kr. okrožno kakor, ali kot trgovinsko sodišče (vmesto: c. kr. okrožno in trgovinsko sodišče, saj besede kot še sploh v narodu ni), — do kedar bo vlada Badenijska, ki je kot svoje geslo izjavila pravičnost (vmesto: ki je svojim geslom izjavila pravičnost) še trpela krivice, ki se godé slovenskemu narodu v Nemškem Gradcu, — prej, ko (vmesto: no) sem prvič stopil pred kip, prevzela me je njih lepota, — kakor hitro, ali: brž kakor (vmesto: čem) je bil zakon redno razglašen, veže vse državljane, — gosp. I. I. je bil kot K. M. junak od nog do glave (vmesto: g. I. I., predstavlja je K. M. je bil junak od nog do glave), — kot samcu (vmesto: njemu, samcu) je delalo življenje mnogo neprijetnostij, — Istra je poznana kot siromašna zemlja (vmesto: za siromašno zemljo, ali pa: siromašnoj zemljoj, ali: znano je, da je Isra siromašna zemlja, — Zora vdova Brestovka (Brestovčevka) rojena Škočirjeva, kot mati in varihinja (vmesto: Z. v. B. roj. Š., mati in varihinja) in Krešimir Zabukovec kot privarjih (vmesto: Kr. Zab., privarjih) ml. Vladka Mirkovića Brestovca itd., — ali o predlogih: k, ob, o, na, pri, v, itd., da ne bomo gledali vedno tudi takih le nerodnostij, n. pr. vabilo k veselici (namesti: vabilo na veselico saj narod govori: vabim te na obed, na večerjo. na čašo vina, na ples) — primanjkljaj pri deželnem zakladu znaša toliko (namesti primanjkljaj v deželnem zakladu znaša toliko) — — ne veruje, da se je general Baratieri odločil k odločilnemu koraku (namesti na odločilen korak) — pri najboljši volji ti nemozem pomagati (namesti ob najboljši volji —) in tako volitev so uničili, dočim so potrdili volitve, pri (namesti ob) katerih so se godile dokazane nezakonitosti — vemo, da pri svoji razumnosti in pri svoji idealni ljubezni do svojega naroda (namesti: vemo, da v svoji razumnosti in v svoji idealni

Prost hvastavec¹⁾ bi jaz bil, ako bi hotel take uspehe pripisavati svojej razpravi. Omenil sem v isteji takoj početkom, da imamo med našimi

ljubezni do svojega naroda) — pri vpisovanju (namest ob vpisovanji) otrok v slovensko šolo je kontroliral izpovedbo starišev mestni policaj — radi nepristojnosti pri sodiščih v jezikovem pogledu — in res je, da se pišejo pri logaškem sodišču vse izjave strank skoraj izključljivo le v slovenskem jeziku (namesti da bi se pisalo: radi nepristojnosti na sodiščih — na logaškem sodišči se pišejo —, saj narod govori: grem na sodišče, bili smo na sodišči) — zdaj pa stojimo novi razsodbi nasproti, pri kateri (namesti v kateri) igra spomin važno ulogo — vložiti naj sproti pri poštni hranilnici ali pri kakem domačem zavodu (namesti: vložiti naj sproti v poštno hranilnico ali v kak domač zavod — preidimo torej kar k stališču, katerega zavzemlje (namesti: preidimo torej kar na stališče, ki ga zavzemlje, — že pol leta beračijo pri svojih dragih „stammesbrüderjih“ (namesti: med svojimi dragimi „stammesbrüderji“: — zavarovati proti požaru, toči in boleznim pri živini (no, bolezen pri živini, tej nič ne škodi, hudo je le, ako je živina bolna — boljše bi se reklo: proti požaru, toči in boleznim živine; ali nobena zavarovalnica tacih zavarovanj delati nemore, ker sicer zavarovana hiša ne bi mogla nikdar pogoreti. toča zavarovane žita nikdar pobiti in zavarovana živina nikdar zboleti; reklo bi se torej boljše: zavarovati za slučaj požara, toče in bolezni živine) — uknjiženje zastavne pravice pri posestvi (na mestu na) in dvomim jako, da bi se mogel zadovoljiti upnik takvoj uknjižboj, namreč pri posestvi, (= poleg, zraven, tik, vstric) saj služi v tem slučaju i Nemcu: zur last. Italijanu pa: a peso itd. torej dulce et utile, — in tebe se okleno i mladi i stari, če prav i ne boš še prinašal svetlopisnih snemkov, več ali menj ponesrečenih.

¹⁾ Navadno pišemo besede, od glagolov izvedene, ki pomenjajo nekaj aktivnega z „v“, na pr. zmagavec, požigavec, razgrajavec, bravec, izdajavec, delavec itd., one, ki pomenjajo nekaj pasivnega, pa z „l“, na pr. pogorelec, zbesnilec, ovenelec, osamelec, osivelec, preslepelec itd., izjem je pa i tu, na pr. šilec, prelec, itd.

pisateljji jako častnih, vse hvale dostojnih izjem, saj na ona načela, o katerih sem jaz pisal, mora priti vsakdo, ki naravno misli, a laskati si vendarle mogo, da je i moja razpravica uže nekaj pripomogla i da še dokaj pomore pravilnejšemu pisanju veličajnega našega jezika. Gutta cavat lapidem non vi, sed saepe cadendo!

Dalje je pisal preosveščeni g. dr. Fr. Lampe: „Sedanjik v pomenu minolega časa hoče pisatelj skrčiti. Sedanjik v pomenu minule dobe je v živahnem pripovedanji večkrat tudi med narodom v rabi, še bolj pa v rabi in potreben v knjigi. Zato sem ga pisal in ga bom še pisal. Kakšna pisava bi bila vendar v pripovednih spisih, ako bi se pisalo: je šel, potem je rekel, nato je stopil, pa je udaril, je prijel, je povzdignil čašo itd. Tako pišemo v knjigah za male otroke, ne pa v lepi in olikani knjigi“.

Prečastiti gospodi uredniče! vsaj tako malo-dušni, tako naivni ne bodite. Iz malih ostankov deležij sedanjega in minolega časa, prešlih v prislov, odnosno v pridevnik, na pr. vedi, nevede, hote, nehote, skrivä, gred, skrivši, pozabeljši, vroč, rudeč in še nekaj družih so vskrsnola sodelovanjem naših pisateljjev *) deležja tako divno v novo življenje, da se more ž njimi naš jezik ne samo po-

---

*) Tako imamo v samostalnikih in pridevnikih še nekatere ostanke trpnega deležja sedanjega časa, na pr.

našati, nego da sme i tekmovati z miloglasnim italijanskim in španjskim, in celó z veličanstvenim svetovnim ruskim jezikom.

Čehi, Poljaki in Ruski prevedli so brez sedanjega minolnika in izlasti brez onega z dovršnikom, ne samo vse sveto pismo starega in novega zaveta, nego napisali so brez njega na stotisoče znanstvenih in drugih knjig. In kako veličastno ne zveni njih jezik? Seveda, umevali so upletati v svoja pripovedanja i deležja, in sicer, kakor bi slučaj nanesel, ali ona sedanjega, ali ona minolega časa. Tako delajmo i mi in naša pisava ne bo samo za male otroke, nego krasila bo i olíkano knjigo.

In dični naši predniki, od katerih niso nekateri še znali ne za nahlebni ta sedanji minolnik z dovršnikom, na pr. Jurij Dalmatin, Gutschmann, Japel, Kumerdej, in razni drugi, al so pisali oni samo za male otroke? Evo, kako je prevedel, na pr. prvo imenovani pred tri sto leti blagovest sv. Luke, XXIV. poglavje od 13. do 18. vrste:

Two poles, „Dva izmej njih sta na taisti dan šla v en kaštel; ta je bil od Jeruzalema, šestdeset

hotim, očim, poočim, posestrim, pobratim, Budim, ženim, (ženin), proštim (pašnik) hotimka, ženima (sožiteljnica), pitom, hrom, trom, lakom itd. Ozirom na take ostanke oživel bi prav lahko izgubljeno deležje, izlasti v glagolih IV. razreda in ono bi nam služilo jako dobro za nemške pridevnike na: sich in bar, na pr. platim, a, o zahlbar, neizmerim, a, o unermesslich, neprehvalim itd.

vštric teko^uv deleč, t^uga ime je Emavs, inu^o sta mej sabo per^opovedala od vsih letih rič^u. Inu per^ogodilu se je, kadar sta taku per^opovedala, inu se vkn^up izprašovala, se je Jezus k nj^uma per^obližal, inu je ž^unj^uma šel: Ali nj^u oč^ui so bile držane, da ga nesta poznala. On je pa^udjal k nj^uma: Kakovi so tu zgovori, od katerih po poti gredoč*) mej sabo per^opovedata, inu sta žalostna? Na-tu je odg^ovoril eden, z-imenom Kleophas in^o je djal k njemu: si li ti sam mej temi tujimi v Jeruzalemi, kir neveš, kaj se je le te dni notri zgo^odilu?“ itd. — Zares, za same otroke niso pisali ti pisatelji tako, da pisali so tako, ker so mislili naravno in zaradi tega niso ni mogli pisati drugače.

Sploh pa se nisem jaz nikdar povse protivil sedanjemu temu minolniku, temuč povdarjal sem le, da nam rabi prepogostoma. On nam, doduše, zveni celó prijetno, kajti navajeni smo na nekdanji svoj in na hrvaški še živoči aorist. Ker pa ne priznavajo več naši slovničarji aorista v našem jeziku, ker se je on poizgubil u nas skoraj povse, kakor se je poizgubil v poljščini in ruščini in ker si ga oživeti več ne upamo, bilo bi menda najpametnejše, da mu damo vsaj v prozi slovó.

*) Po besedah otca Ladislave rabi pril. gredoč le takrat pravilno, kedar ima naznaniti, da se glavno dejanje godi s potoma in tako, da ni nobenega družega pridevka zraven.

Še je napisal prečastni gospod urednik : „Pisatelj pravi : „bodoči čas se napačno izraža z dovršnikom in pomožnikom biti“. — Temu pa ni tako. V raznih stavkih je pomen dovršnega sedanjika različen. Pomenja ne samo bodoči, ampak tudi sedanji in minuli čas, kakoršna je namreč zveza. Njemu ne ugaja raba glagola v tem le stavku : „Zaradi tega b o z a p u s t i l človek očeta in mater in se držal svoje žene in bodeta dva v jednem mesu“. Vprašam, kako pa naj se neki piše: Ali menite, da prelagalec ni mislil in mislil, predno je zapisal oni stavek, mislil pač bolj, kakor on. Ko bi bil zapisal : „Zaradi tega zapusti človek itd.“, ali bi bilo to pravo? Naše ljudstvo in skoro vse čitateljstvo bi umevalo besedo v pomenu sedanjikovem. Toda izreči je treba misel v prihodniku, kakor jo izraža izvirnik in drugi prevodi. In zopet: ali se je smelo reči . . . . . b o z a p u š č a l? Tudi ne, v tem bi bila druga misel. Torej je bilo jedino b o z a p u s t i l pravo in to je prelagalec izbral, čeprav je poznal pomislek, kakoršnega ima gosp. Lamurski.“

Ne tako ne, tako vam zdravja, preosveščeni don Francesco *). Ni li Vas uho zbolelo, niste se

---

*) Nikakor mi se ni dalo napisati latinsko-poljsko-česki „Frančišek“. Morda bode ta oblika slovnično utemeljena, a mojemu uhu vendarle ne ugaja, pa mu zveni še menj prijetno, nego: r ž e n i c v e t z a r o ž n i k ali lipanji, ali pa z „d n e“, v poslednjem četrti tega veka iz češčine v

li bali, da Vas kap udari, ko ste napisali užasna ta slova? Mene je kar mrščalica pretresla, pomislivšega, da je svršetkom XIX. veka sploh še možno trditi kaj takega. Brrr! Da ni na tem mestu pravilno: b o z a p u š č a l, lahko vam pove i vsak naš Goričanin, više nego na pol pofurlančeni, da tudi: b o z a p u s t i l n i pravilno, in da je na tem mestu pravilen jedino prosti dovršnik: z a p u s t í (ostavi), — ne mogo vas sicer prepričati, ker prebivate uže predolgo v Ljubljani, kder slišite v vsakdanjem razgovarjanji z ondukajšnjimi meščani, bodi priprostimi, bodi gosposkimi, le golo nepotrebno bomkanje, in ker zaradi tega nočete, ali ne morete uvažiti razlogov, navedenih v mojej razpravi in podkrepljenih raznimi primerami iz vseh slovanskih narečij, — a prosil bi vas vendar-le prav udvorno :

našo knjigo vvedeni, vmesto ruskega, hrvaškega in poprejšnjega našega „o d“, na pr. zakon z dne šestnajstega kozoprška, ali pa: justičnega ministerstva ukaz z dne štirinajstega rženega cveta. — Kedo bo neki blagovoljno poslušal tako besedičenje, preobilimi šumevci zvrvičeno? In gorje govorniku, ako ima kak piškav zob, pa da se mu pridružite v govoru še dvanjki (bisaga) čmrljev, čvrljev, vpregljev, strašanskih škratljev, Klenščakov, Klanjščarjev, Ščuščičev, Štrkržev, in drugih takih „milozvonečih“ besed, gotovo si ga izpuha iz zobne. Isto tako nikedar še nisem slišal, da bi kedo koga povprašal, na pr. „s katerega dne si na morji?“ pač pa sem slišal prašati: „o d kedaj si na morji?“ Pošteno bi bilo, da priznamo znova grajanske pravice odstavljenemu našemu o d, udomačenemu našemu Franu in priljubljenemu našemu rožniku ali lipnju ali ivanjščaku.

blagovolite vpogledati v omenjeno mesto sv. pisma stare zaveze, namreč 24. vrsto 2. pogl. I. knjige Mojzesove tudi v prevodu drugih Slovanov, ki slove, na pr.

v češčini: „Z té příčiny opustí muž otce sveho i matku svou, a přidrží se manželky sve i budou v jedno tělo“,

v poljščini: „Przetoż opusci człowiek ojca swego i matke swoje, a przylączy cie do żony swojej, i będą jednym ciałem“,

v ruščini: „Potomu ostavit čeloviek otca svoego i matj svou, i priliepitsja k ženie svoej, i stanut odnoju plotiju“, — in nepozabite torej, da je izražena bodočnost prostim, neoboroženim dovršnikom v vseh teh prevodih, namenjenih više no sto milijonom slovanskih krščanov;

udostojite pomisliti, da lepa vaša knjiga ni namenjena samo Slovencem, bivajočim v treh ali štirih sodnih kotarih na Gorenjskem, koder se pa nahaja semtertja skoraj više nemške, no pristne slovenske krvi, nego da je namenjena i drugim Slovencem po Koroškem, Štajerskem, Ogerskem, Hrvaškem, Dolenjskem in Notranjskem, po Istrijanskem in Tržaškem, po Goriškem in Beneškem, katerim rabi to bomkanje le v toliko, v kolikor se je vteplo med nje delovanjem nenaših čimbenikov in ki je ponekod še tako malo poznajo, da

ga skoro i umeti ne mogo, in sicer tako malo, da te smatrajo tujcem in prav debelo gledajo, kedar vpletaš v govorjenje svoje kosorogo to bomkanje ;

račite uvažiti, da služi nekaterim našim političkim vestnikom, namreč „Slovanskemu Svetu“, „Soči“, „Primorcu“ in „Edinosti“ uže leta in leta dovršnik brez pomožnika biti v izražanje bodočnosti*), in da niso takim svojim pisanjem prouzročili še nikakoršnih dvoumnostij ;

soizvolite ne pozabiti, da stoji i v narodnih pesmah dovršnik s pomožnikom biti v izražanje bodočnosti ponajveč, ali v popolnjenje stopomerja, ali pa le zaradi blagoglasja, rekše zaradi rime, večkrat ne prav posrečene, na pr.

„Turk če vzel nam Sisek bode,
Nam narobe vse vse pojde,
Turke bomo pozobali
Kakor da bi črešnje brali“, — ali :

„O škoda škoda za blagó,
Ki zdaj se razdelilo bo“, — ali pa :

„Kaj pa boš Minka s tolarma?
Zibko, zibko kupila bom.
Kaj pa boš Minka s zibkicoj?
Sinka, sinka zibala bom“ — kakor tudi :

---

*) Zato sem jih tudi pohvalno omenil v svojej razpravi in ni bilo nikakor ne trebé, da ste se razgnevili bili tudi zaradi te malenkosti.

„Pred havptmana stopila bom,
Za šocelna prosila bom“ itd. *), —

da imamo pa temu nasproti vse polno narodnih pesem, v katerih se upotrebljava dovršnik v izražanje bodočnosti prav po slovanski, na pr.

M l a d i M a r k o :

„Če te püstim jaz živega,
Te ne püstim te zdravega,
O dsekam ti pravo roko,
O dlomim ti levo nogo,
Na konjiča te posadim,
Te jahâ boš pod Beligrad,
No praviâ, kaj je Marko mlad“.

pesem „S l o b o d n o s t“ :

„Jaz ti poletim na široko polje,
Tam se nazobam rumene pčenicice.
Jaz ti poletim na visoko goro,
Tam se nazobam rumenega grozdja“.

---

*) Res je, kar i sam priznavam, da se nam ruši semtertja vsled tujega delovanja pravilna raba dovršnika. Tu bodi pa sveta dolžnost vsem našim p. n. gg. pisateljem, da jej priskoče krepko na pomoč in da nam občuvajo tako one vezi, ki nas družje z drugimi slovanskimi plemeni.

Še 1857. leta tožil je milo slavni naš Fran Levstik : „Res, jako pogrešamo izgubljenega storivnika, ali kdo si ga pisati upa?“ — Ne dokaj više od trideset let je temu nazaj, bil je velezaslužni naš Fran Cegnar prvi, ali vsaj med prvimi ki ga je zalučal nekolikrat v svoje spise, — in glej, kako se ni udomačil od onih dob v našej knjigi? Odpravil nam je velike vrste nepotrebnih kot, od, kakor, na, po, v, za; udomačil se je tako, da brez njega ni izhajati več ne moreno in pomogel našemu jeziku do ozbiljnjšega slovanskega obličja.

Kakor obmrli storivnik denimo tudi dovršnik, krepko še živoči, v prastare njegove pravice!

ali pesem: „Ban Lucipeter“:

„Vzemi mene krčmarica, mlada Katica,
Ja ti dam tristo dukati, vranj konjiča dva“.

ali pesem: „Prašanja“:

„Kam take duše pridejo.

Ki vodo v vino vlivajo?“ itd. itd.

in da so dovršniki v istih vaših primerih: „Kdor prej pride, prej melje“, „ko odpre usta, pokáže se vrsta belih zob“, „kamor se obrneš, povsodi vidiš“, „ako se ne izpreobrnete, bodeite izgubljeni“, „Ravbar se ob dlanu počí, hitro mu naproti skočí, stopi gore v svoje line do gospoje Katarine, Ravbar še zakliče v drugo, svetlih zlatih da oblubo“, — le na videz v sedanjiku, kajti vsi le-ti dovršniki, razen onega v stavku: „ako se ne izpreobrnete, bodeite pogubljeni“, ki je bodočega pomena, so sami samcati aoristi, ki bi v minolniku še lepše zveneli, nego zvene v navideznom sedanjiku;

najti ni tega ne prezreti, da je izjavil isti veleučeni naš jezikoslovec, prečastiti otec Stanislav *), da ni on nikakor ne nasprotnik rabljenju dovršnika v izražanje bodočnosti, in da je priporočal je celó sè stilističnega stališča;

*) On je dokazoval na podstavi starih bukev, ki so jih pisali v časih, davno minolih, razni možje, da je upravičeno v nas „bomkanje“, ali kakor je on zove „bombardiranje“ isto tako, kakor v Lužiških Srbih, od vseh strani Nemcami obkoljenih. Pozabiti se tu pa vendarle ne sme, da gotovo ni bil izobražen nobeden teh mož na materinjem jeziku in da jim je bila prešla tujščina v kri in mesoše bolj nego vam.

blagovolite odpotovati, ako ne za drugo, promene radi, na pet ali šest tednov kam na letovišče pod visoke Tatre med zatirane Slovake, ali v lesnate Krpate med pozabljeni tamošnji ruskega naroda odraslek, ali pod kršni Matajur med zapuščene naše brate na Beneškem, ali celó pod Učko goro med čile hrvaške naše glagoljaše ;

poslušajte na takem letovišči prav zvesto priprostéga naroda živo govorico, ki je pod Tatrami v bistvu takošna, kakoršna je v Krpatih, pod Matajurjem ali pod Učkoj ;

prebirajte sveto pismo starega in novega zakona ne samo na hebrejskem, greškem in latinskem jeziku, temuč tudi na slovanskih narečjih in izlasti na staroslovenskem, češkem, poljskem, srbskem in ruskem ;

berite tamkaj mašo po staroslovenskem misalu *), ni davno temu nazaj, odobrenem in napečatanem svetoj rimskoj stolicoj, v katerem se bere, n. pr.

---

*) Slovom okrožnice Benedikta XIV. „ex pastoralium munere“ od 15. avgusta 1754. leta dovoljeno je menda to vsakemu sveščniku, ako ne drugod, vsaj v Krpatih med ruskimi unijati in pod Učkoj med hrvaškimi glagoljaši.

Razen „Slovanskega Sveta“ pisali so vsi naši listi vse premalo o velepomembnej tej knjigi, pisanej v jeziku, jedino Bogu posvečenem. Latinizatorji vedli so se celó tako, kakor da jim je skoraj žal, da je zagledala beli dan. In vendarle je ona morda največa pridobitev zapadnih Slovanov v našem stoletji, pa hvaliti nam je neprestano Promisel božji, ki je posedel na rimski prestol takošnega moža, ka-

a) takoj početkom na dveh mestih: „V ni d ô (i n t r o i b o) k oltaru Božiju“ ;

b) ob povzdigovanji: „Se bo jest čaša krve mojeje, novago i viečnago zavjeta: tajna viery: jaže za vy i za mnoge izlijet sä (e f f u n d e t u r) v odpuštenije griehov ;

c) po pričesti ali obhajilu pa: Hvalä p r i z o v ô (i n v o c a b o) Gospoda i ot vrag mojih spasen bôdô“, pa prevejajte vrh vsega tega do poslednjega zrnca, ako ne družega, vsaj gosp. Viktorja Bežka razpravo o našem glagolu, navedeno početkom moje knjižice, — in prepričan sem, da prišedši nazaj na obali Ljublanice, promenite povse svoje nazore o naravi veličajnega našega glagola, in da ne storite zoper njegovo naravo nikdar več nobenega greha, ki se za književnike slovan-ske uže bliža nekako onemu velikemu grehu, ki slove: „Zoperstavlja ti se spoznanim resnicam“.

koršen je veliki papa Leont XIII. Ta knjiga je ona krepka pologa, na podlagi katere bodo lahko uspehom zahtevali ne samo Hrvatje v Zagrebškej, Djakovskej, Vrhbosenskej in v drugih vladikovinah, nego tudi Slovenci, Čehi, Poljaki in Lužiški Srbi, da se znova vvede v njih cerkve vse bogoslužje na staroslovenskem jeziku, in tako pripomore ona, da se obe apostolski sestri: zapadna in vstočna cerkev zopet zjedinite v eno vselensko (katoliško) apostolsko cerkev.

Skoda je res, da je napečatana ta knjiga glagolitiškimi črkami, nam malo pristopnimi in da ni napečatana kirilicoj. Tega pa niso preperečili pravoslavni, kakor misli preosveščeni naš otec Stanislav, temuč pripisati je to nekej drugej vlasti. Kedar nam bodo časi milejši, prenatisne se tudi ta knjiga ne samo kirilskimi, nego i drugimi pismenam.

Priznavši, da ima moja knjižica proti koncu mnoge jako dobre opomine o rabi posameznih besedij *), očital mi je pa prečastni gosp. pisatelj, da mi je pisava semtertja jako trda in okorna in da ni brez napak.

Na kolikor se dostaje prvega očitanja, dejal bi prosto: „de gustibus non est disputandum“, a omeniti mi je vendarle, da nisem namerjal opisavati lehkokrilatim jezikom ljubezenskih pripetljajev. Namen moji razpravi je jasen. Izteknol sem namreč le najkosmače grehe v denašnji naši pisavi, in nikdar ne bi se bil jih lotil, da me ni srce peklo in da me ne peče i dan denes, videčega, kakó se nam jezik krše in smeče. Od človeka, ki je posvetil svoja leta ne prav prijetnemu učenju in upotrebljavanju zakonitih določeb iz grajanskega, kazenskega, finančnega, upravnega in cerkvenega prava, in ki se je mogel baviti domačim jezikoslovstvom le postransko in v toliko, v kolikor je zasecalo ono v njegovo znanstveno stroko, ne pričakujmo, da bodi njegova pisava takošna, kakoršna je pisava prvih naših pisateljev. Moja pisava ima sicer z razloga, prav zdaj omenjenega, vsa obeležja uredovnega sloga, ugaja pa vendarle

---

*) Vendarle nekaj! Tu pa mi je popraviti in pristaviti, kar je bilo ondan ostalo v pečatnji, da je po naše erzherzog: viši ali vrhovni vojvoda, grossherzog: veliki vojvoda, erzpriester pa: viši, ali prvi sveščenic, ali pa: prvosveščenic itd.

mojim znancem in prijateljem, ker sicer bi mi bili povedali to v osi (brke) uže zdavna brezi nobenega grenkega govorjenja. Sploh pa ima preosveščeni g. dr. Fr. Lampe prav svoje nazore o trdoči in mehkoči našega jezika, saj je označil trdim celó divni jezik v A. Klodičevem „Materinem blagoslovu“, ko so ga vendarle „Ljubljanski Zvon“ in drugi izborni listi priznali uzornim. Pozabil je on menda, da vladaj v jeziku, ako hočeš, da bo ugajal, neko glasomerje, da mora teči on namreč kakor potoček po gozdu, sedaj čilo in silno in naglo, sedaj krepko in veličastno, sedaj ponižno, prijazno in milo in zopet, kedar bi slučaj nanesel, šumeče in hrumeče, pa bobneče in grmeče, kar nam priča najlepše nesmrtni naš dr. Fran Prešeren, s katerim se ne more še meriti v harmonizaciji stihov, — specifičnej tej njegovej tajinstvenosti — še prav nobeden vseh naših pesnikov, dasi ga je morda kateri uže dosegel v čistoči rim. Mislite li, da mu služi brez razloga trd, okoren, neskladen jezik v „Ribiči“, v katerem beremo :

„Fant s celo močjó se v veslo vpre,
Ni mar mu skalovja, viharjev ne,
Nič več se na zvezde ne ozre,
Naprej brez mirú svoj čoln drvi“.

O ne, nikakor ne: nalašč si je izbral na tem mestu prav tak neharmoničen jezik, ker hotel je predočiti obupanje, ki se bere iz istih njegovih besed.

Iščimo ritma i drugod in kedar ga obretemo, prenehajo neutegoma vsi ukorio trdoči in okornosti jezika.

Na kolikor se pa dostaje družega očitjanja, priznal sem sam v svojej razpravi, da se pozna tuji duh ob vsakem koraku nam vsem, ki smo se vzgajali na nenaravnej podlagi in ki živimo pod oblastjo nemške in tu na Primorskem poleg nje še pod oblastjo italjanske književnosti. Vsak izmed nas pa, ki je v tem oziru brez greha, stori svobodno zoper mene ono, kar je rekel naš Gospod slovom 7. vrste, VIII. poglavja blagovesti sv. Ivana o onej siromašnej ženski, ki se je bila vdala grehu, da si je utolažila lakoto.

Popraša me pa morda kdo, kako si pa neki jaz želim, da pišimo za priprosti naš narod? Bratec predragi! prav naravno, prav priprosto; po prilici tako, se ve da oziraje se na denašnji razvitek našega jezika, kakor so pisali Dalmatin, Gutschmann, Japel, Kumerdej in drugi narodni naši ugodniki, kakor je poslovenil na pr. g. L. Podgoriški lepi Kraševskega roman „Koča za vasjo“, kakor je spisal g. dr. Fr. Detela mikavno povest „Gospod Lisec“ *) izlasti kakor je napisal uže imenovani g. L. Podgoriški narodno pripovest:

„Zla to per i ti č, konj zla to grive c
in volk“. ki jo lahko bereš v „Slovenskem Glasni-

*) Izimši nekoliko malenkostij, katerih pa gotovo ni pripisati g. pisatelju, temuč kakemu izpravljavcu v tiskarni.

ku“ od 1863. in v 13. in 14. št. „Edinosti“ od 1896. leta, ali pa kakor slove na pr. blagovest sv. Luke v XV. pogl. od 11. do 32. vrste o „i z g u b l j e n e m s i n u“, namreč:

Neki človek je imel dva sina; in mlajši njiju je rekel otcu: „Otče, daj mi pristojni del imenja. In razdelil je imenje njima.

In ne po mnogih dneh zbravši mlajši sin vse, odšel je v daleko deželo in tu raztočil je imenje svoje živé blodno. Kedar je pa potratil uže vse, nastal je velik glad v tej deželi, in on je začel stradati. In gredé pridružil se je nekemu prebivavcu te dežele, a ta ga je poslal na polje svoje svinje past. In želel je nasititi črevo svoje rogačicami, ki so jih svinje jedle, ali nikdo mu jih ni daval.

Prišedši pa v sebe je rekel: Koliko najemnikov mojega otca ima obilo kruha, jaz pa tukaj od lakote umiram. Vstavši pojdem k otcu svojemu in mu porečem: Otče! zagrešil sem zoper nebo in pred teboj in uže nisem dostojen, da bi se imenoval sin tvoj, primi me jednim najemnikov svojih.

In vstavši pošel je k otcu svojemu. In ko je bil še daleč, zagledal ga je otec njegov, smilil se mu je in potekši padel je na tilnik njegov in poljubil ga je. In rekel je njemu sin: Otče! zagrešil sem na nebo in pred teboj in nisem več dostojen,

da bi se imenoval sin tvoj. A otec je rekel hlapcem svojim: Prinesite najlepšo obleko in oblecite ga in dajte prsten na roko njegovo in obuvalo na noge. In privedite telce pitano, zakoljite je in jedé poveselimo se; kajti ta sin moj bil je mrtev in oživel je, in izgubljen je bil in našel se je. In začeli so veseliti se.

A starejši *) sin njegov je bil na seli; in ko je gredé približal se domu, zaslišal je pevanje in likovanje. In poklicavši jednega hlapcev, prašal ga je: Kaj je neki to? On pa je rekel njemu: Tvoj brat je prišel in otec tvoj zaklal je telce pitano, ker ga je zdravega vsprijel.

On je pa razsrdil se in ni hotel vnuti. Tedaj je njegov otec izšel ter ga je prosil. On je pa odgovoril in rekel otcu: Glej! Toliko let delam tebi, in nikoli nisem tvoje zapovedi prestopil in meni nisi nikdar dal ni kozliča ne, da bi se z drugimi svojimi poveselil. Ko je pa prišel ta sin tvoj raztočivši imenje tvoje z blodnicami, zaklal si mu telce pitano.

On je pa rekel njemu: Sin moj! ti si vsegdar z menoj in vse moje je tvoje. Trebé je pa bilo

---

*) Večkrat beremo na pr. to otroče je staro tri mesece, ta deklica je sedemnajst let stara, ta mladenec je dvajset let star. — To ni prav, ker taka živinja doba ni še nobena starost (senectus, vecchiaja). Na Primorskem se govori: to otroče ima tri mesece, ta deklica je v sedemnajstem letu, temu mladencu je dvajset let od rojstva itd.

veseliti in radovati se, ker je bil ta tvoj brat mrtev in oživel je: izgubljen je bil in našel se je.

To je slovanska slovenščina. V njej je vse naravno, vse stoji na pravem svojem mestu; pripoveduje se namreč, kar je minolo minolnikom, — kar se godi sedanjikom, — kar se bo še le godilo, ali, kar se še le dogodi, pa bodočnikom, in nikder ni ne sledu ne, ni o neslanem bomkauji, ni o mesopustnem sedanjem minolniku, ni o sedanjem osunečenem bodočniku. Pripoveduj dragi prijatelj! omenjeno narodno pripoved ali navedeno svetopisemsko prilike, kakor ste napisani, (le naš „o“ (ж), poteguj nekako na „u“, kakor se tudi sploh govori) kakemu koli priprostem Slovanu na slovanskem jugu, severu ali vstoku, in vadjal bi sivo svojo glavo, da te vsaj v jedru ume.

„Teško je“, pisal je prvi jugoslovanski prozaik Fran Kurelac v zlatej svojej knjigi: Fluminensia, „ljude na pravi put povratit, kad su daleko s njega zamakli. Ima krivorogih duhov, koji ne mogu istine razviděti, ako putevi do nje nisu zaviti i strmeniti; a čto je ravno i spretno, toga ni vide ni dosižu. U toliko uspěsmo se u knjigi, da smo na putu: jezik velike krasote pretvoriti u jezik velike grdobe. Nemojte braćo i gospoda književna, da nam bude štete i sramote, a radosti vragovom našim; nu se u istini složimo i ve-

selâ srdca od onoga odstupimo, čto istinito nije; čto nas para isputa slovinskoga smeće“. — To so prave besede slovanskega rodoljuba! Ker so prišle iz sreca, pretržo tudi vse ovire in se ugnezde prej ali po- slej tudi v naših srcih in kedar se to uresniči, živeli bodo kokoravo bomkanje, šemasti sedanji minolnik z dovršnikom in odkresani bodočnik z nedovršnikom brez pomožnika biti le v dneih, davno, davno minolih.

Tako, preosveščeni gospodine doktore! završil sem z Vami. Osparjal Vam ne bom več nobene stvari, dasi bi imel še marsikaj povedati ker na tej poti, na katero sem le slučajno zašel, ne sreteva se več. Predno se pa ločiva, imel bi vendarle **zaradi splošne koristi** še eno željo do Vas, in ta je: Nečete li, da zastari lepa Vaša knjiga uže po treh ali štirih petletjih, in hočete li, da prežive vekove, — na stran čemer! blagovolite me poslušati: ves narod pričakuje od Vas ne „Dom in Sveta“, nego klasičnega dela. Ako nečete, ako ne morete posnemati nobenega naših pisateljev, ni Dalmatina, ni Gutsmana, ni Japla, ni Kumerdeja, ni Stevana Küzmića, ni Andreja Marušića, ni L. Podgoriškega, ni Josipa Stareta, ni drugih književnih dostojanstvenikov, p o s n e m a j t e vsaj s a m e g a s e b e, pišite „Zgodbe sv. pisma“

tako, kakor ste jih bili začeli pisati, namreč:

„V začetku je Bog ustvaril nebo in zemljo. Zemlja pa je bila pusta in prazna, in tema je bila nad brezdnom, in Duh božji se je razprostiral nad vodami.

In rekel je Bog: bodi svetloba. In bila je svetloba. In Bog je videl svetlobo, da je dobra; in ločil je svetlobo od teme. In je imenoval svetlobo dan in temo noč; in bil je večer in bilo je jutro, prvi dan, — pa nadaljujte vsi knjigo istim načinom, torej po prilici tako-le:

„Poslal je torej Gospod Bog Adamu trdno spanje; ko je bil pa zaspal, vzel je (ne pa: vzame) jedno izmed njegovih reber in napolnil (ne pa: napolni) z mesom njegovo mesto. In Gospod Bog je iz rebra, ki je bil vzel je iz Adama, naredil ženo in jo privedel Adamu. In rekel je (in ne: reče) Adam: To je sedaj kost iz mojih kosti in meso iz mojega mesa: imenovala se bo možinja, ker je vzeta iz moža.

Zaradi tega ostavi (zapusti) (ne pa: bo ostavil ali bo zapustil) človek otca in mater in se pridruži (ne pa: se bo pridružil) svojej ženi (ali: in se bo držal svoje žene) in bodeta dva v jednem mesu“ itd., vidite, kako ste uže blizu resnice, le en korak še, pa jo dosežete, — kar Vam gotovo ne bo težko — in ves čiharni slovenski narodec, z menoj na čelu, skine kapo pred Vami in, zapevši Vam zasluženo slavodatkno, pokloni se Vam do zemljice črne. Tako bilo!

